

SURİYELİ GÖÇÜNÜN TÜRKİYE'DEKİ EVLİLİK VE BOŞANMAYA ETKİSİ

THE IMPACT OF INFLUX OF SYRIANS ON MARRIAGE AND DIVORCE IN TÜRKİYE

Murat Anıl MERCAN^{*}

Ali Fehim CEBECİ^{**}

Hasan Ağan KARADUMAN^{***}

Hande BARLIN^{****}

Nazire BEĞEN^{*****}

Öz

Suriye İç Savaşının 2011 yılında başlamasından sonra Suriyeliler Türkiye'ye yoğun bir şekilde göç etmişlerdir. Suriyelilerin göç hareketinin ev sahibi ülkeler üzerindeki etkileri akademik yazında yoğun olarak incelenen konular arasındadır. Bahse konu niceliksel yöntem kullanan çalışmaların önemli bir kısmı Suriyeli göçünün ekonomik etkilerine odaklanmaktadır. Suriyelilerin göçünün evlilik ve boşanma üzerindeki etkisi, niceliksel yöntemler kullanılarak şimdiye kadar hiç incelenmemiştir. Literatürdeki bu açığı kapatmak amacıyla çalışmada 2008-2020 yılları arasında Türkiye'deki illerde Suriyeli sayısındaki değişimlerin, Türkiye'deki evlilik ve boşanmalar üzerindeki etkilerini incelenmektedir. Analiz için akademik yazında nedenselliği ölçmeye yönelik sıklıkla tercih edilen Farkların Farkı yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları, 25-29 ve 30-34 yaşlarındaki yerli erkeklerin yanı sıra 20-24, 25-29, 40-44 ve 45-49 yaşlarındaki yerli kadınların evlilik oranlarının Suriyeli akınından etkilendiğini ortaya koymaktadır. 20-24 yaş arası yerli kadınların ve 25-29 yaş arası yerli erkeklerin, diğer gruplardaki yaşlarına göre daha fazla etkilendikleri görülmektedir. Ayrıca, 20-24 ve 60 ve üstü yaş gruplarındaki erkeklerin evlenme hızında

* Profesör Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisat Bölümü, İstanbul, E-mail: mamercan@yildiz.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2471-0616

** Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İktisat (İngilizce) Bölümü, İstanbul, E-mail: afcebeci@ticaret.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9765-8383.

*** Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisat Bölümü, İstanbul, E-mail: hagan@yildiz.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3629-3047.

**** Dr. Öğretim Üyesi, Gebze Teknik Üniversitesi, İktisat Bölümü, Kocaeli, E-mail: hbarlin@gtu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7699-2382.

***** Araştırma Görevlisi, Gebze Teknik Üniversitesi, İktisat Bölümü, Kocaeli, E-mail: nazirebegen@gtu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1152-0584.

düşüş olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, Suriyeli akınının Türkiye’de hem erkeklerde hem de kadınlarda 25-29 ve 30-34 yaş grupları arasında; erkeklerde 35-39 ve kadınlarda 20-24 yaş arasındaki bireylerin boşanma oranlarını artırdığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Göç, Evlilik, Boşanma

JEL Sınıflandırması: J12, J15

Abstract

After the start of Syrian Civil War in 2011, Syrians migrated intensively to Türkiye. The effects of the migration of Syrians on host countries have been extensively studied in academic literature. A significant portion of the studies using quantitative methods focuses on the economic effects of Syrian migration. However, the impact of Syrian migration on marriage and divorce has not been examined using quantitative methods so far. In order to fill this gap in the literature, this study examines the effects of the changes in the number of Syrians in the Turkish provinces between 2008 and 2020 on marriages and divorce in Türkiye. The difference-in-differences methodology, frequently used in academic literature to measure causality, is employed throughout the analysis. The results reveal that marriage rates of native men aged 25-29 and 30-34 as well as native women aged 20-24, 25-29, 40-44 and 45-49 were affected by the influx of Syrians. Native women aged 20-24 and native men aged 25-29 seem to have been more affected compared to their peers in other age groups. The results further show a decrease in the marriage rate of men in the 20-24 and 60+ age groups. The findings also suggest an increase in the divorce rates for both men and women aged 25-29 and 30-34, and for men aged 35-39 and women aged 20-24 in Türkiye.

Keywords: Immigration, Marriage, Divorce

JEL Classification: J12, J15

1. Giriş

Göç, hem göç veren hem de göç alan ülkeler için çeşitli sonuçlara sebep olan siyasi, sosyolojik ve ekonomik bir olgudur. 2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş sonrasında Suriyelilerin Türkiye’ye akını, Türkiye’yi dünyadaki en yüksek mülteci sayısına sahip ülke haline getirmiştir¹ (IOM, 2022). Mayıs 2021 itibariyle Türkiye’deki Suriyeli sığınmacı sayısı, 3.6 milyona ulaşmıştır (UNHCR, 2021). Dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi, göçmenlerin nüfus içindeki oranının hızla artmasının ülke üzerinde derin etkileri olduğunu düşünülmektedir. Bu etkilerin bazıları araştırılan, bazıları ise henüz keşfedilmeyi bekleyen etkilerdir. Bu etkilerin belirlenmesi, olumlu etkileri en üst düzeye çıkarmak ve olumsuz etkileri azaltmak için politikalar geliştirmek açısından önemlidir.

Göçmenlerin ev sahibi ülkeler üzerindeki etkileri göç literatüründe en fazla araştırılan konular arasındadır. Bu bağlamda, Ruiz ve Vargas-Silva (2013), Becker ve Ferrara (2019) ile birlikte Verme ve Schuettler (2021), zorunlu yerinden edilmenin ev sahibi ülkelerin ekonomileri üzerindeki etkileri konusundaki literatür hakkında detaylı bilgiler sunmaktadır. Verme ve Schuettler (2021)’e göre araştırmalar istihdam, ücretler, fiyatlar ve hane halkının refahı (gelir, tüketim ve servet) olmak üzere dört ana konuya odaklanmaktadır.

1 Türkiye 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi ve sözleşmeye ek 1967 New York Protokolü’ne tarafıdır. Ancak, Türkiye bu sözleşmeleri coğrafi sınırlama ile imzalamıştır. Türkiye’ye kitlesel olarak göç eden Suriyelilere sığınmacı statüsü vermiştir. Ancak, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Uluslararası Göç Örgütü kurumlar istatistik tutarken Türkiye’deki sığınmacıları mülteci olarak saymaktadır.

Bu çerçevede, yapılan niceliksel araştırmalar Türkiye'ye Suriyeli sığınmacı akınının, iş gücü piyasasında çeşitli değişikliklere neden olduğunu ortaya koymaktadır. Sığınmacıların Türkiye'deki kayıt dışı sektöre girmesi sonucunda yerel halk kayıt dışı sektörden uzaklaşmıştır (Del Carpio ve Wagner, 2015) ve kayıt dışı istihdam kayıpları yaşamıştır (Tumen, 2016). Formal istihdam ve ücretler üzerinde olumsuz etkiler tespit edilmemiştir (Cengiz ve Tekgüç, 2020). Ayrıca, yerliler için karmaşıklığı açasından ele alındığında mesleki yükselme yaşamıştır (Akgündüz ve Torun, 2020). Bunun yanı sıra, sığınmacılar verili işsizlik oranı için boş pozisyonları ve iş arayanların sayısını azaltarak eşeştirme verimliliğini artırmış ve işgücü piyasası koşullarını iyileştirmiştir (Begen, Mercan & Barlin, 2023). Suriyeli akının işgücü piyasasının ötesinde de etkileri olmuştur. Örneğin kaliteli konutların kiralari artarken (Balkan vd., 2018), tüketici fiyatları düşmüştür (Balkan ve Tümen, 2016). İmalat sektörü yatırımlari, özellikle de küçük ölçekli firmalar arasında azalmıştır (Akgündüz ve Torun, 2020). Ayrıca, yabancıların sahip olduğu firma sayısı artmıştır (Akgündüz ve van den Berg Hasink, 2018).

Öte yandan, göçmenlerin ev sahibi ülkenin toplumu ve siyaseti üzerindeki etkileri, niceliksel yöntemler kullanılarak çok fazla araştırılan konulardan olmamıştır. Türkiye için bu alanda sınırlı sayıda araştırma vardır. Araştırmalar eğitim ve oy verme davranışı ile suç üzerinde yoğunlaşmaktadır. Tumen'in yaptığı bir dizi araştırma (2018, 2019, 2020), yerel halkın lise kayıt oranlarını ve PISA skorlarını yükselttiğini, ayrıca, yerliler arasında devlet ilkokullarından özel okullara geçişin olduğunu ortaya koymaktadır. Bunların yanı sıra Altındag ve Kaushal (2021) ile Fisunoğlu ve Sert (2018), oy verme davranışını analiz etmiştir. İki de iktidar partisinin oylarında olumsuz bir etki bulurken, Fisunoğlu ve Sert'in bulgulari anlamlı değildir. Mercan, Barlin ve Begen (2022), Suriyeli akınının hapis cezası oranları üzerindeki etkisini incelemiş herhangi bir etki bulmamıştır. Kayaoğlu (2022) da suç için benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Göçün ev sahibi ülkelerin toplumu üzerindeki etkileri konusunda araştırmaların sayısının azlığı göz önüne alındığında, bu çalışma yerel halkın evlilikleri ve boşanmaları üzerindeki etkileri inceleyerek bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, 2008-2020 yıllari arasında Türkiye'nin farklı illerindeki Suriyeli nüfusundaki değişimler kullanılarak, Suriyeli akınının yerel halkın evlilikleri ve boşanmaları üzerindeki etkileri analiz edilecektir. Yapılan analizler için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan il bazında toplam, cinsiyet ve yaşa özel evlilik ve boşanma istatistikleri kullanılmıştır. Bu çalışma giriş dışında beş ana bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümde, göç ve evlilik ile göç ve boşanma arasındaki ilişkileri inceleyen iktisadi yazın ele alınmış ve Türkiye'deki evlilik ve boşanma rakamlari ortaya koyulmuştur. Üçüncüde kullanılan metot ve veri seti açıklanmıştır. Dördüncü bölümde ise bulgular ortaya koyulmuş, sonraki bölümde bulgular genel hatlariyla tartışılmıştır. Altıncı bölümde ise çalışmanın sonucu hakkında bilgi sunulmuştur.

2. Göçün Varış Ülkesindeki Evlilik ve Boşanmalara Etkisi

2.1. İktisat yazınında göçün evlilik üzerine etkisi

Becker'ın evlilik ve boşanmayı iktisat teorisi ve iktisadi analizin araçları kullanarak incelendiği ve “kadın ve erkeklerin birbirleri ile eş bulmak için yarıştıklarından dolayı evlilik için bir piyasa olduğunu” ortaya koyduğu çalışmalardan sonra (Becker, 1973, 1974), evlilik ve boşanma iktisat yazınında da çokça araştırılan konulardan olmuştur (ör. Baghestani ve Malcolm, 2014; Ganguli vd., 2014; Basu, 2017). Buna rağmen göç hareketleriyle evlilik piyasası arasındaki ilişkileri inceleyen çalışma sayısı çok kısıtlıdır. Türkiye için yapılan bir çalışmaya ise henüz rastlanmamıştır.

İktisat literatüründe evlilik teorisi üzerine yapılan çalışmalar, evlenmek isteyen kadın ve erkek sayıları eşitse evlilik piyasasının dengede olacağını varsaymaktadır (Freiden, 1974; Becker, 1973; 1974; 1993; Cigno, 1991; Pollak, 2019). Becker'e (1981) göre, bir cinsiyetin aşırı arzı nedeniyle evlilik piyasasında oluşabilecek dengesizliğin iki nedeni vardır. Birincisi, evlenebilecek erkeklerin sayısının azaldığı ve bu nedenle evlenebilir kadınların eş bulmasının zorlaştığı savaşlar dönemleridir (Abramitzky vd., 2011; Brainerd, 2017). Dengesizliğin ikinci nedeni ise göçtür. Göçler, hem değişen cinsiyet oranı yoluyla rekabeti tetikleyerek (Becker, 1974) hem de eş arama maliyetlerini etkileyerek (Becker vd., 1977) evlilik piyasasını değiştirmektedir.

Çeşitli ampirik çalışmalar göçün evlilik piyasası üzerindeki etkilerini incelemiştir. Cvrcek (2012), Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) 1910-1930 dönemini ele almış, ABD'de göç azaldıkça veya göçmenlerin torunları Amerikan toplumuyla bütünleştikçe, arama maliyetlerinin azaldığını ve bunun da evlilik oranını artırdığını ortaya koymuştur. Maffioli vd. (2014) ve Serret ve Vitali (2015) İspanya ve İtalya'da yabancılarla evlilik yapanların sosyo-ekonomik özelliklerini incelemiştir. ABD'deki göçmen cinsiyet oranlarındaki değişiklikleri kullanan Angrist'in (2002) bulgularına göre ise etnik grupların cinsiyet oranı arttıkça, ikinci nesil göçmen çocukların evlenme olasılığı da artmaktadır. Erkek sayısının görece artması dolayısıyla, kadınların evlilik piyasasında pazarlık gücü yükselmiş ve bu sonuca neden olmuştur.

Göçmenlerin yerel halkın evlilik oranlarına etkilerini inceleyen bir başka çalışmada Carlana ve Tabellini (2018), 1910 ve 1930 yılları arasında Avrupalı göçmenlerin ABD'ye akın etmesinin hem yerel kadınların hem de yerel erkeklerin evlilik oranları üzerinde olumlu ve güçlü bir etkisi olduğunu bulmuştur. Bu ilişki, göçün yerel erkeklerin istihdamı üzerindeki olumlu etkisinde yatmaktadır. Bu etki “evlenebilir erkek” arzını artırmış ve sonucunda cinsiyet oranları, kadın evlilik oranları lehine değişmiştir. Zira, Wilson'a (1987; 1996) göre işgücü piyasasındaki olanaklarının artması sonucunda elde ettikleri yüksek kazanç (erkeklerin “daha kolay evlenebilmelerinin” bir göstergesidir), evlilik piyasasını olumlu yönde etkilemektedir. Ager ve Hansen (2017) ise 1900 ve 1940 yılları arasında ABD'ye giren göçmenler için kota kısıtlamasının evlilik piyasası üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalarında kotanın ABD doğumlu kadınların evli olma olasılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığını bulmuştur. Bu bulgu, kota sisteminin yerel halkı daha düşük ücretli

mesleklere itip kazançlarını azaltarak yerlilerin evlilik piyasası koşullarını kötüleştirdiğini göstermektedir.

Türkiye'deki evlilik piyasasını inceleyen çalışma sayısı çok kısıtlıdır. Dayıoğlu ve Başlevent (2006), gruplaşan eş seçimini gelir boyutunda tahmin etmiş; Türkiye'de çiftlerin gelir korelasyon katsayısını 0,44 olarak bulmuşlardır. Duygan-Bump ve Güner (2006), eşlerin eğitim yıllarının korelasyonunu 0,55 olarak hesaplamışlardır. Mercan (2012) da eşler arasındaki gelir korelasyonunu Türkiye için hesaplamıştır. Bulgularına göre, Türkiye'de gelir için gruplaşan eş seçimi katsayısı küçüktür – yani evli çiftlerin gelirleri arasındaki ilişki güçlü değildir. 2004 ile 2017 arasında Türkiye'de eşler arasındaki gelir ilişkisini hesaplayan bir başka çalışmada Mercan (2019) benzer bir sonuca ulaşmıştır.

2.2. İktisat yazınında göçün boşanma üzerine etkisi

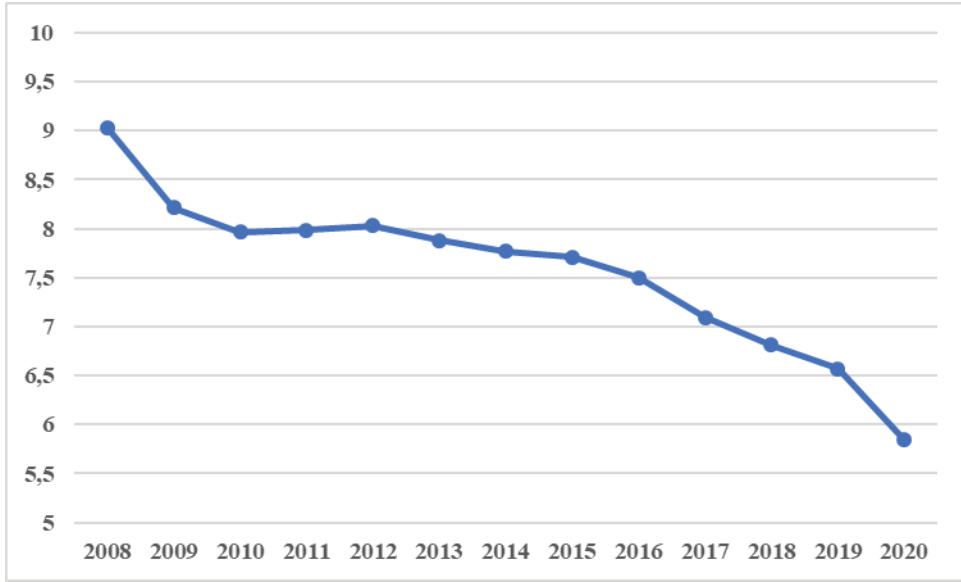
Boşanma iktisat yazınında evlilikten daha az çalışılmış bir konudur. Evliliğin istikrarı, ayrılmanın maliyetine ve eşleşme piyasasındaki fırsatlara ve evlilikten elde edilen faydaya bağlıdır (Lewis ve Spanier, 1979). Bu hipotezi test eden öncül çalışmalar, daha iyi yeniden evlenme alternatiflerinin, evlilik istikrarını azalttığını ortaya koymaktadır (Udry, 1981; White ve Booth, 1991). Üstelik evlilik yaşına gelen bireyler arasında cinsiyet fazlasının oluşması halinde, boşanma eğilimi yükselmektedir (Grossbard 1993; Obersneider vd., 2019). Bu durum, nüfusun cinsiyet kompozisyonunu değiştirerek yeni bir partnerle tanışma şansını artırması ile açıklanmaktadır (South vd., 2001; Serret ve Vitali, 2015). Örneğin pek çok çalışma en az bir eşin sayısız alternatifle karşı karşıya kalması anlamına gelen dengesiz cinsiyet oranlarının, tüm toplumda (Klein, 1995), yerel evlilik piyasasında (South ve Lloyd, 1995; South vd., 2001) ve bir işyerinde çalışanlar arasında (South vd., 2001; McKinnish, 2004; 2007; Svarer, 2007; Hedström vd., 2009) daha yüksek boşanma riskiyle bağlantılı olduğunu bildirmiştir.

Göç, bölgedeki birey sayısında ve cinsiyet oranlarında değişikliklere neden olmakta, dolayısıyla yerel evlilik piyasasında kırılmaya yol açabilmektedir. Akademik yazında bu konuda çok az çalışma vardır ve bunlar da İtalya üzerinedir. Çalışmalar, Güney Avrupa (Serret ve Vitali, 2015), Orta-Güney Amerika ve Doğu Avrupa (Vignoli vd., 2017) ülkelerinden İtalya'ya gelen göçmen kadınların, yerel halkın evliliklerinin istikrarını etkileme olasılığını araştırmıştır. Çalışmalar yabancı kadın sayısının, yerel halk, özellikle daha az eğitilmiş çiftler, arasında daha yüksek boşanma riskine yol açtığı ve karma evlilik olasılığını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ippoti (2018) ise toplumdaki cinsiyet oranını bozabilecek ve yeni sosyal ve kültürel özellikler getirebilecek dış kadın göç şokunun İtalyan bireyler arasında boşanmaya neden olup olmadığını sorgulamıştır. Sonuçlar, belirli cinsel, sosyal ve kültürel değerlere sahip göçmen kadınların, yerlilerin evliliğinin sona erme sıklığını artırdığını göstermiştir.

2.3. Türkiye’de evlilik ve boşanma rakamları

TÜİK’in evlilik ile ilgili yayınladığı verilere bakıldığında, 2019 yılında evlenen çift sayısı 542.314 iken 2020 yılında bu rakam %10,1 oranında azalarak 487.270 olmuştur. Bin nüfus başına düşen evlenme sayısını ifade eden kaba evlenme hızı, Türkiye’de yıllar itibariyle azalış göstermektedir. Grafik 1’de kaba evlenme hızınının 2008-2020 yılları itibariyle değişimi verilmiştir. Grafik 1’den de görülebileceği gibi kaba evlenme hızında bu süre zarfında bir düşüş yaşanmıştır. Örneğin, 2015 yılında %7,71 olan kaba evlenme hızı, 2020 yılında %5,84 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 1: Türkiye’deki Kaba Evlenme Hızı (%) 2008-2020

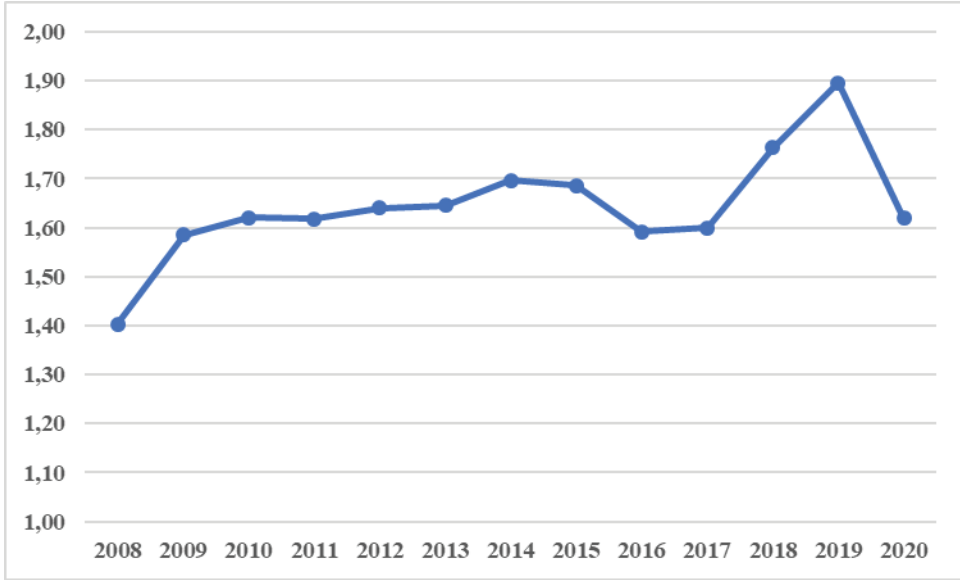

Ayrıca, TÜİK verilerine göre hem kadınlarda hem de erkeklerde ilk evlenme yaşının arttığı görülmektedir. 2001 yılında ortalama ilk evlenme yaşı sırasıyla kadınlar ve erkekler için 22,7 ve 26 iken, 2020 yılında erkeklerde 27,9 ve kadınlarda 25,1’e yükselmiştir. Bunun yanında, erkek ile kadın arasındaki ortalama ilk evlenme yaş farkı ise 3,3’ten 2,8 yaşa gerilemiştir. TÜİK verilerine göre, 2020 yılında yabancı gelinlerin sayısı toplam gelinlerin %3,9’unu (18.909 gelin) oluşturmaktadır. Ayrıca yabancı damatların sayısı, toplam damatların %0,8’ini (3.828 damat) oluşturmuştur. En çok yabancı damat Almanya vatandaşıken; en çok yabancı gelin Suriye vatandaşıdır.

Türkiye’de kaba evlenme hızı yükselirken, kaba boşanma hızı düşmektedir. Grafik 2’de gösterildiği gibi Türkiye’de kaba boşanma hızı 2008 ve 2019 yılları arasında %1,4’ten 1,9’a yükselmiştir (TÜİK, 2019). Ancak Türkiye hem Orta Doğu ülkelerine (Hughes, 2013) hem de Avrupa ülkelerine (Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü, 2020) kıyasla daha düşük bir boşanma oranına sahiptir. Örneğin 2018

yılında Türkiye’de kaba boşanma hızı yaklaşık 1,8 olarak kaydedilirken, bu oran İran’da 2,1 (Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü, 2020) ve AB üye ülkelerinde 2 (Eurostat, 2020) olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 2: Türkiye’de Kaba Boşanma Hızı (%) 2008-2020

Ayrıca, Türkiye’nin batı ve turistik bölgelerindeki illerin, sosyo-kültürel ve demografik farklılıklar nedeniyle doğu bölgelerine göre nispeten daha yüksek kaba boşanma hızına maruz kaldığı görülmektedir (Kavas ve Gündüz-Hosgor, 2011). Caarls ve Valk (2018), Türkiye’deki 1973-2008 yılları arasında boşanmanın belirleyicilerini ve kalıplarını araştırmışlardır. Bu çalışmada, hanelerin, 15 ile 49 yaş arasında yalnızca ilk evliliklerini yapmış kadınlar arasından rastgele seçildiği Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) kullanılmıştır. Araştırma bulguları, boşanma hızının ve kişi başına düşen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) yüzdesinin daha yüksek olduğu bölgelerde, kadınların boşanma riskinin arttığını göstermektedir. Bir diğer önemli bulgu ise yüksek öğrenim görmüş kentsel bölgelerde yaşayan ve eşiyle yaşıt veya daha büyük olan kadınların, emsallerine göre daha fazla boşanma eğilimi göstermeleridir.

3. Yöntem ve Veri Seti

2011 yılından itibaren Türkiye, Suriye’deki şiddetli iç çatışmalar nedeniyle zorunlu bir Suriyeli akınına uğramıştır. Bu akın akademik çevrelerde ilgili çekmiş, özellikle mültecilerin işgücü piyasası koşullarını nasıl etkilediği konusu en çok araştırılan konulardan biri olmuştur (örn. Del Carpio ve Wagner, 2015; Balkan ve Tumen, 2016; Tumen, 2016; Ceritoglu vd., 2017; Bege, Mercan ve Barlin, 2023). Ancak göç akınının evlilik ve boşanmalar üzerindeki etkileri şimdiye kadar ihmal edilmiştir. Bu çalışmada Suriyelilerin Türkiye’deki yerel halkın evlilik oranlarına etkisi incelenmiştir. Suriyeliler

ile Türkiye'deki yerlilerin evlilik oranları arasındaki ilişkiyi ölçebilmek için, 2008 ile 2020 yılları arasında TÜİK tarafından toplam il düzeyinde yayınlanan cinsiyet ve yaşa özel evlilik istatistikleri kullanılmıştır. TÜİK sadece toplam evlilik sayısına ilişkin veri sağladığından öncelikle iller için kaba evlenme hızları hesaplanmıştır. Daha sonra bağımlı değişken olarak cinsiyet ve yaş gruplarına göre kaba evlenme hızları kullanılmıştır. Analizdeki yaş grupları şu şekilde sıralanmıştır: 20-24, 25-29, 30-34, 35-39, 40-44, 45-49, 50-54, 55-59 ve 60 ve üstüdür.

Ayrıca, Suriyeli akınının Türkiye'deki boşanma oranları üzerindeki etkisini ölçmek için, yine TÜİK'in yayınladığı 2008 ve 2020 yılları arasında toplam il düzeyindeki boşanma istatistiklerinden yararlanılmıştır. TÜİK sadece toplam boşanma sayısına ilişkin veri sağladığından, öncelikle kaba boşanma hızı hesaplanmıştır. Kaba boşanma hızı için Ekonomik ve Kalkınma İş Birliği Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD]) tarafından kullanılan yılda 1000 kişi başına düşen boşanma sayısı tanım olarak kullanılmıştır. Veriler, illerdeki yaygınlıktan ziyade boşanma olayını içermektedir. Bu, çalışmanın avantajlarından biridir; çünkü veriler boşanma yaygınlığını içeriyor olsaydı, 2012 ve 2020 yıllarında bir ilde boşanmış olan yerlilerin bir kısmı, Suriyelilerin Türkiye'ye geldiği 2012'den önce boşanmış olabilirdi.

Şekil 1: Suriyelilerin Yoğunluklarına Göre Oranları, 2015

Yapılan analiz için akademik yazında nedenselliği ölçmek için sıklıkla tercih edilen Farkların Farkı yöntemine tercih edilmiştir. Farkların Farkı yönteminde ilk olarak, Suriyeli akınından yoğun etkilenmeyen ve Suriyeli akınından yoğun etkilenen illerin ayrıştırılması gerekmektedir. Suriyeli akınından yoğun olarak etkilenen illeri tespit etmek için Suriyelilerin ilin toplam nüfusu içindeki oranına bakılmıştır. Nüfusunun %2'sinden fazlasının Suriyeli olduğu iller akından yoğun olarak etkilenen iller olarak kabul edilmiştir.

Farkların Farkı yöntemi temel olarak etkiye maruz kalmış ve kalmamış bölgelerin, etki öncesi (2012 öncesi) ve sonrası (2012 sonrası) durumlarındaki farklılaşmayı ölçer. Suriyeli akınından yoğun etkilenen illerin ve yoğun etkilenmeyen illerin Suriyeli şoku öncesi ve sonrası evlilik ve boşanma sayılarını karşılaştırarak, Suriyeli akını seviyesinin Türkiye’de evlilik ve boşanma oranları üzerindeki etkisini izole etmek mümkündür. Basit bir örnekle Farkların Farkı yöntemini açıklamak gerekirse, 2015 yılındaki Suriyeli oranları, Adıyaman’da nüfusun %3,6’sını oluştururken; komşusu ve benzer özelliklere sahip olan Malatya’da nüfusun sadece %1,9’unu oluşturmaktadır. Farkların Farkı yöntemi ile Adıyaman ve Malatya’daki evlenme ve boşanma oranlarını farkının 2012 öncesi ve sonrası değişimi hesaplanmaktadır. Normal şartlar altında, bu farkın trendindeki değişim, Suriyeli akınından kaynaklanmış olmalıdır.

Bu sebeple analiz, Türkiye’de nüfusunun %2’sinden fazlasının Suriyeli olduğu illerdeki evlilik ve boşanma verilerini (Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölge-müdahale grubu [treatment group] olarak adlandırılacaktır), Suriyelilerin yoğun yaşamadığı (bölge kontrol grubu) illerindeki (Suriyeli oranın %2’nin altında olduğu iller) evlilik ve boşanma verilerinin 2012 öncesi ve sonrası olacak şekilde kıyaslanması üzerine dayanmaktadır. Literatürle uyumlu olacak şekilde kırılma yılı olarak 2012 seçilse de analizler, kırılma yılı 2013 ve 2014 olacak şekilde tekrarlanmış ve benzer sonuçlar bulunmuştur. Böylece, Suriyelilerin Türkiye’deki evlilikler ve boşanmalar üzerindeki etkisi nedensellik boyutuyla hesaplanabilecektir. Şekil 1 Türkiye haritası üzerinde, Suriyelilerin yoğun yaşadığı illeri, Suriyelilerin yoğun yaşamadığı illeri ve analize dahil edilmeyen illeri göstermektedir. Harita üzerindeki değerler, 2015 yılındaki Suriyeli oranlarını göstermektedir.

Tablo 1, 2012 öncesi ve sonrası dönemde kaydedilen cinsiyet ve yaş gruplarına göre Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölge ve Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgedeki kaba evlenme hızlarını göstermektedir. Kaba evlenme hızı, bir yıldaki 1000 kişi başına düşen evlilik sayısıdır. Örneğin araştırmadaki en genç yaş grubu olan 20-24 yaş grubunda, toplam evlenme hızı tahmini 2012 öncesi için sırasıyla Suriyelilerin yoğun olmadığı bölgede ve Suriyelilerin yoğun olduğu bölgede, kadınlar için 5.751 ve 5.492; erkekler için ise 3.346 ve 4.703 olarak hesaplanmıştır. Tablo 1’e göre 2012 öncesi genellikle Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgedeki kaba evlenme hızları, Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgedeki kaba evlenme hızlarından 45-49 yaş grubundan küçük olanlarda yüksekken; 45-49 ve üstü yaş gruplarında genellikle düşüktür. 2012 sonrasında da benzer bir ilişki gözlemlenmektedir. Sadece o dönemde genellikle 40-44 yaş grubundan genç olanlarda Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgedeki kaba evlenme hızları, Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgedeki kaba evlenme hızlarından düşüktür.

Tablo 1: Türkiye’de Yaşlara ve Suriyelilerin Yaşama Alanlarına Göre Kaba Evlenme Hızı (%) 2008-2020

Yaş Grubu	Bölge	2008-2011			2012-2020		
		Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
20-24	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	5751	3346	4313	7856	4799	6113
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	5492	4703	5064	8816	6843	7788
25-29	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	3264	6630	5009	5424	9299	7432
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	3049	6269	4664	5424	9773	7631
30-34	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	1186	2735	1991	1965	4327	3191
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	1118	2334	1725	1873	3926	2909
35-39	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	525	878	708	881	1493	1197
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	510	769	640	860	1368	1115
40-44	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	290	405	350	487	635	563
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	286	390	339	514	648	581
45-49	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	157	254	206	304	388	348
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	164	277	222	334	454	395
50-54	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	96	224	160	192	306	250
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	116	269	192	212	367	291
55-59	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	64	200	128	114	276	195
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	81	258	166	142	355	249
60+	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	20	166	75	41	219	121
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	28	239	108	52	325	175

¹ Suriyeli sayısı, ilin nüfusunun %2’sinden az olduğu bölgeleri içermektedir.² Suriyeli sayısı, ilin nüfusunun %2’sinden fazla olduğu bölgeleri içermektedir.

20-24 yaş grubunda toplam evlenme hızı tahmini 2012 sonrası için sırasıyla Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgede ve Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgede, kadınlar için 7.856 ve 8.816; erkekler için ise 4.799 ve 6.843 olarak hesaplanmıştır. Tablo 1'den kolayca görülebileceği gibi, kaba evlenme hızı hem Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgede hem de Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgede her iki cinsiyet için de 2012'den sonra artmıştır. Bu tablo bile Suriyelilerin Türkiye'deki evlilik piyasasını etkilediğine işaret etmektedir; fakat doğru bir değerlendirme için sadece bunu kullanmak yanıltıcı olacaktır. Bu nedenle nedensellik boyutuyla Suriyelilerin etkisini ölçmek için, literatürde sıklıkla kullanılan ve yukarıda açıklanan Farkların Farkı yöntemi de uygulanacaktır.

Farkların Farkı yönteminde, bağımlı değişken kaba evlenme hızları iken diğer etkenleri kontrol edebilmek için yıl ve il kukla değişkenleri analize dahil edilmiştir. Ayrıca, dayanıklılık (robustness) için de kontrol değişkenleri dahil edilerek analiz tekrarlanmıştır. Tahmin için kullanılan Farkların Farkı modelinde, bölgeler arası farklılıkları netleştirmek için çeşitli ekonomik bağımsız değişkenler analize eklenmiştir. Öncelikle evlilik davranışı, ülkenin ekonomik koşullarına göre değişmektedir (örn., Baghestani ve Malcolm, 2014). Daha yüksek işsizlik oranları ve daha yüksek kişi başına düşen GSYİH, daha düşük evlilikle ilişkilidir (Burgess vd., 2003; Hill, 2015; González-Val ve Marcén, 2018). Bu nedenle, modellere tüm yaş grupları için istatistiki bölge birimleri sınıflandırması 2 (İBBS 2) düzeyinde kişi başına reel GSYİH logaritması eklenmiştir. Ayrıca bireyin eğitim düzeyi eş-seçimi davranışı üzerinde etkili olduğu için (örn. Neyt vd., 2019) lise ve altı eğitimliler ve lise üstü eğitim düzeyine sahip olanlar olmak üzere iki kategori oluşturulup analizde kullanılmıştır. Evlilik oranlarını etkileyen bir diğer faktör de rekabeti etkileyen cinsiyet oranı dengesizliğidir (Abramitzky vd., 2011; Brainerd, 2017). Cinsiyet oranı, il düzeyinde aynı yaş aralığındaki nüfusta erkeklerin kadınlara oranı olarak hesaplanmıştır. Örneğin 20-24 yaşlarındaki bireylerin cinsiyet oranı, 20-24 yaşındaki erkeklerin sayısının, 20-24 yaşındaki kadınların sayısına bölünmesiyle tanımlanmaktadır. Evlilikte önemli rol oynayan bir diğer faktör de dini pratikler ve inançlardır (örn. Xu vd., 2005). Bu nedenle, din için bir vekil (proxy) değişken olarak il düzeyinde Kuran kursuna katılım oranı (1.000 kişi başına) analize dahil edilmiştir (örn. Aksoy ve Billari, 2018). Konut piyasası düzenlemeleri veya konut fiyatları gibi konutla ilgili konular da evlilik kararını etkileyebildiği akademik yazında vurgulanmaktadır (örn. Alm vd., 2019; Wrenn vd., 2019; Su ve diğerleri, 2020). Dolayısıyla, İBBS 2 düzeyinde konut fiyat endeksi de Farkların Farkı modeline dahil edilmiştir (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, 2020). Yukarıda bahsedilen tüm değişkenlere ek olarak, önceki literatürle uyumlu olacak şekilde, Suriyeli göçmenlerin yerel halka oranı da analize dahil edilmiştir (örn. Del Carpio ve Wagner, 2015; Aksu vd., 2018). Kontrol değişkenleri de eklendiğinde de sonuçlar benzer çıkmaktadır.

Tablo 2: Türkiye’de Yaşlara ve Suriyelilerin Yaşama Alanlarına Göre Kaba Boşanma Hızı (‰) 2008-2020

Yaş Grubu	Bölge	2008-2011			2012-2020		
		Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
20-24	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	166	40	92	333	78	190
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	230	75	153	509	146	325
25-29	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	258	203	228	544	376	452
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	308	264	286	689	558	623
30-34	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	245	268	256	541	556	547
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	277	332	304	660	727	694
35-39	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	173	248	211	418	511	466
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	221	294	258	538	666	603
40-44	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	141	188	165	322	422	373
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	178	243	211	398	545	472
45-49	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	93	135	114	220	327	276
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	133	191	162	287	429	359
50-54	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	74	102	88	158	216	188
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	104	152	128	196	305	252
55-59	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	52	64	58	91	151	121
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	69	110	89	127	226	177
60+	Suriyelilerin Yoğun Yaşamadığı Bölge ¹	12	43	24	28	76	50
	Suriyelilerin Yoğun Yaşadığı Bölge ²	23	69	41	44	118	78

¹ Suriyeli sayısı, ilin nüfusunun %2’sinden az olduğu bölgeleri içermektedir.

² Suriyeli sayısı, ilin nüfusunun %2’sinden fazla olduğu bölgeleri içermektedir.

Suriyeli göçmenlerin boşanma üzerindeki etkilerini ölçebilmek için kullanılan Farkların Farkı yönteminde, bağımlı değişken kaba boşanma hızları iken diğer etkenleri kontrol edebilmek için yıl ve

il kukla değişkenleri analize dahil edilmiştir. Literatürde demografik değişkenlerin boşanma kararını etkilediği bilinmektedir. Özellikle yaş, kohort ve yaşam seyri etkileri nedeniyle boşanmaya yönelik tutumlar üzerinde etkili olabilir. Genel yargı, yaşın boşanma kararı üzerinde olumsuz bir etkisi olduğudur (örn. Gelissen, 2003). Genç yetişkinler eş bulma konusunda daha fazla seçenek nedeniyle boşanmaya daha eğilimli (örn. Kalmijn ve Scherpenzeel, 2009), yaşlı bireyler evliliklerine çok fazla yatırım yaptıkları ve yeni ilişkiler geliştirme konusunda daha az alternatiflere sahip oldukları için boşanmayı daha az kabul etmektedir (örn., Wang ve Amato, 2000). Bu nedenle ilk olarak yaş grupları göz önünde bulundurularak kaba bir boşanma hızı hesaplanmıştır. Ayrıca cinsiyet ile boşanma arasında da bir ilişki vardır (örn. Kalmijn ve Poortman, 2006). Örneğin genellikle düşük ücretli işlerde çalıştırılması veya işsizlik oranlarının daha yüksek olması nedeniyle, kadınların boşanma olasılıkları erkeklere göre daha düşüktür (örn. Yücel, 2016). Bu nedenle örneklem dokuz yaş grubu için de cinsiyete göre ayrılmıştır. Özetle, Suriyeli akınının yerel halkın boşanma oranlarına etkisini hem nüfusun tamamı hem de belirtilen yaş gruplarında cinsiyeti göz önünde bulundurularak araştırılmıştır.

Tablo 2'de 2012 öncesi ve sonrası dönemde yaş grupları ve cinsiyete göre kaba boşanma hızları verilmektedir. Örneğin araştırmadaki en genç yaş grubu olan 20-24 yaş grubunda toplam boşanma hızı tahmini 2012 öncesi için sırasıyla Suriyelilerin yoğun olmadığı bölgede ve Suriyelilerin yoğun olduğu bölgede, kadınlar için 166 ve 230; erkekler için ise 40 ve 75 olarak hesaplanmıştır. Tablo 2'ye göre hem 2012 öncesi hem de 2012 sonrasında Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgedeki kaba boşanma hızları, Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgedeki kaba boşanma hızlarından daha düşüktür. Ayrıca Tablo 2'ye göre, kaba boşanma hızı hem Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgede hem de Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgede Suriyeli akımı sonrasında artış göstermiştir.

Çeşitli bağımsız değişkenler de analize dahil edilerek sonuçların dayanıklılığı ölçülmüştür. Dayanıklılık için kullanılan Farkların Farkı modelindeki bağımsız değişkenleri, evlilik modelindeki farklı hale getirme zorunluluğu açıktır. Bu sebeple kullanılan bağımsız değişkenlerin bazılarında değişikliğe gidilmiştir. Ekonomik koşulların evlilikleri etkileyebileceği iyi bilinmektedir (örn. Eliason, 2012; Baghestani ve Malcolm, 2014). Bu nedenle, işsizlik oranı kontrol edilmiştir çünkü işsizlik boşanma oranlarını iki yönde de etkileyebilir. Örneğin işsizlik oranı daha yüksek olduğunda, insanlar iş kayıpları yaşamakta ve bu da evlilikten elde edilen faydaları azaltarak boşanma olasılığını artırmaktadır (örn. Ariizumi vd., 2015). Öte yandan, kötüleşen ekonomik koşullara karşı evlilik bir güvence olarak da değerlendirilebilir ve dolayısıyla daha yüksek işsizlik oranı daha az boşanmaya neden olur (örn. González-Val ve Marcén, 2017). Bu nedenle, modellerde IBBS2 düzeyindeki işsizlik oranını kontrol edilmiştir. Ayrıca gelir düzeyini temsil eden düşük GSYİH'nin boşanma oranını artırabileceğinden (örn. Burgess vd., 2003; Alola vd., 2020), analize IBBS2 düzeyindeki kişi başına düşen reel GSYİH'nin logaritması dahil edilmiştir. Boşanma riskine etkisinin yönü belirsiz olan eğitim düzeyi gibi demografik kontrol değişkenleri Farkların Farkı modeline de eklenmiştir. Bazı araştırmacılar eğitimin boşanma riskini azalttığını (örn. Poortman ve Kalmijn, 2002) bulurken; diğerleri boşanma oranı üzerinde arttırıcı bir etkisi olduğunu öne sürmektedir (örn. Vignoli ve Ferro, 2009). Böylece bin kişi başına iki eğitim kategorisi oluşturulmuştur: Lise ve altı eğitimliler ve lise ve üstü eğitim düzeyine sahip olanlar. Boşanma oranlarını etkileyen diğer bir faktör de rekabeti tetikleyen ve eş

arama maliyetlerini, kıtlıktaki cinsiyet grubu veya daha az çekici bireyler lehine etkileyen cinsiyet oranı dengesizliğidir (örn. Abramitzky vd, 2011; Brainerd, 2017). Cinsiyet oranı, il düzeyinde aynı yaş aralığındaki nüfusta erkeklerin kadınlara oranı olarak hesaplanmıştır. Örneğin 25-29 yaş arasındaki bireylerin cinsiyet oranı, 25-29 yaşındaki erkek sayısının 25-29 yaşındaki kadın sayısına bölünmesi olarak tanımlanmaktadır. Yukarıda belirtilen değişkenlere ek olarak, evlilik doyumunu etkileyebileceği için birçok kültürde dinle ilişkili örüntüler, inançlar ve davranışlar, boşanmada etkili bir rol oynamaktadır (örn. Tavakol vd., 2017). Bunlara ek olarak, dinin kültürün önemli bir parçası olarak görüldüğü toplumlarda boşanma oranlarının daha düşük olduğu görülmektedir (örn. Mullins vd., 2006; Gurrentz, 2017). Bu nedenle, dini katılım için bir vekil değişken olarak il düzeyinde Kuran kursu katılım oranı (1.000 başına), Farkların Farkı modeline bağımsız değişken olarak eklenmiştir (örn. Aksoy ve Billari, 2018). Yukarıda bahsedilen tüm değişkenlere ek olarak, akademik yazınla uyumlu olacak şekilde, Suriyeli göçmenlerin yerel halka oranı da analize dahil edilmiştir (örn. Del Carpio ve Wagner, 2015; Aksu vd., 2018). Aynı evlilik modelindeki gibi, ilave kontrol değişkenleri boşanma analizinin sonuçları üzerinde önemli bir etki yapmamaktadır.

4. Bulgular

4.1. Suriyeli Akımının Türkiye'deki Kaba Evlenme Oranları Üzerindeki Etkileri

Suriyeli akımının Türkiye'deki evlilik üzerindeki etkisini gösteren farkların-farkı yaklaşımından elde edilen tahminler Tablo 3'te sunulmaktadır. Yerli kadınlar için sonuçları gösteren ilk sütun, Suriyelilerin 20-24, 25-29, 40-44 ve 45-49 yaşlarındaki yerli kadınlarda evlilik oranlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde artırdığını göstermektedir. Ayrıca Tablo 3, Suriyeli akımının 25-29 ve 30-34 yaşlarındaki yerli erkekler için istatistiksel olarak anlamlı şekilde evlilik oranlarını artırdığını göstermektedir. Katsayının büyüklüğü 25-29 yaş grubundaki erkeklerde ve 20-24 yaş grubundaki kadınlarda en yüksektir. Kadınlar için ilgili katsayıyı veren birinci sütuna göre, 20-24 yaş arası kadınlar için ilgili büyüklük sayısal olarak, Suriyeli akımının, Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgedeki yerli kadınlara kıyasla, evlenme oranını 10,28 puan artırdığını göstermektedir. Aynı zamanda erkekler için tahminleri sunan ikinci sütun, 25-29 yaş arası erkeklerin evlenme hızının, Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgelerindeki yerli erkeklere kıyasla, büyüklük olarak 8,34 puan arttığını göstermektedir.

Ek olarak, birinci ve ikinci sütunlar kıyaslandığında, 20-24 yaş grubundaki kadınların evlenme hızı artarken, akranı erkeklerin evlenme hızının düştüğü görülmektedir. Bu sonuçlar, Türkiye'deki Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgelerde, Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgelerdeki yerlilere kıyasla, Suriyeli akını daha çok genç yerlilerin evliliklerini artırdığı anlamına gelmektedir. Bunların yanında, 60 ve üstü kadınlarda ve 20-24 ve 60 ve üstü erkeklerde Suriyeli akını evlilik hızını düşürmüştür. Öte yandan, 35-39, 40-44, 45-49, 50-54 ve 55-59 yaşlarındaki erkekler ile 30-34, 35-39, 50-54 ve 55-59 yaşlarındaki kadınlar için Suriyelilerin evlilik oranlarına etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir. Son olarak, her iki cinsiyetin toplam için tahminleri gösteren üçüncü sütundaki değerler, Suriyeli akımının, 20-24, 25-29 ve 30-34 yaş gruplarında yerel halkın evlilik oranlarını artırırken; 55-59 ve 60 ve üstü yaş gruplarında azalttığını göstermektedir. Kısaca, Suriyeli akımının Türkiye'deki evlilik

piyasasındaki etkisi özellikle gençlerde yüksekken, çoğunlukla pozitifdir. Sonuçlara göre Suriyeli akımı Türkiye’de Suriyelilerin yoğun yaşadığı illerde, Suriyelilerin yoğun yaşamadığı illere kıyasla, yaşlı erkek ve kadınların evlilik oranları üzerinde negatif etki yapmıştır.

Tablo 3: Türkiye’de Yaşlara Göre Suriyeli Akımının Kaba Evlenme Hızına Etkileri (2008-2020)

Yaş Grubu	Kadın		Erkek		Toplam	
	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata
20-24	10,28***	1,24	-3,51**	1,39	2,00*	1,11
25-29	3,12***	0,98	8,34***	1,34	6,18***	1,09
30-34	0,09	0,47	2,25***	0,80	1,31**	0,60
35-39	-0,02	0,28	0,32	0,41	0,15	0,31
40-44	0,29*	0,17	0,26	0,24	0,28	0,17
45-49	0,21*	0,12	0,15	0,16	0,17	0,11
50-54	-0,12	0,11	-0,12	0,17	-0,12	0,11
55-59	-0,04	0,10	-0,27	0,17	-0,17*	0,10
60+	-0,06*	0,03	-0,32***	0,12	-0,16***	0,06

Not: Farkların-farkı analizlerinde, bağımlı değişken verili yaş grubu için kaba evlenme hızıyken, bütün regresyonlar yıl ve il kukla değişkenlerini de içermektedir. *** p<0,01; ** p<0,05; * p<0,1

4.2. Suriyeli Akımının Türkiye’deki Kaba Boşanma Oranları Üzerindeki Etkileri

Suriyeli akımının Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgedeki kaba boşanma hızına Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgedekine kıyasla etkisi, Tablo 4’te gösterilmektedir. İstatistiksel olarak anlamlı tüm bulgulara Suriyelilerin boşanma oranı üzerinde olumlu bir etkisi olduğu görülmektedir. Örneğin yerli kadınlar için sonuçları gösteren ilk sütun, Suriyelilerin 20-24, 25-29 ve 30-34 yaşlarındaki yerli kadınlarda boşanma oranlarını istatistiksel olarak anlamlı şekilde artırdığını göstermektedir. Kadınlar için ilgili katsayıyı veren birinci sütuna göre, 20-24 yaş arası kadınlar için ilgili katsayı en büyüktür ve büyüklük sayısal olarak, Suriyeli akımının, Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgedeki yerli kadınlara kıyasla, boşanma oranını 0,51 puan artırdığını göstermektedir. Ayrıca Tablo 4’e göre, Suriyeli akımının 25-29, 30-34 ve 35-39 yaşlarındaki yerli erkekler için istatistiksel olarak anlamlı şekilde boşanma oranlarını artırdığını göstermektedir. Erkekler için tahminleri sunan ikinci sütun, 25-29 yaş arası erkeklerin, Suriyeli akımından en çok etkilenen grup olduğunu göstermektedir. Bu bölgelerdeki yerli erkekler için katsayı, kontrol bölgelerindeki yerli erkeklere kıyasla, büyüklük olarak 0,55 puan artmaktadır. Birinci ve ikinci sütunlar ayrıca, etkinin 20-24 ve 30-34 yaş arası kadınlar ve 25-29 ve 35-39 yaş arası erkekler arasında aynı yaş grubundaki akranlarına göre daha büyük olduğunu göstermektedir. Kadın-erkek toplam örneklemin sonuçlarını içeren üçüncü sütundaki katsayılar, Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgede Suriyeli akımından sonra 20-24, 25-29, 30-34 ve 35-39 yaşlarındaki bireyler arasındaki boşanma oranlarının arttığını göstermektedir. Göçmenlerin etkisi 25-29 yaş grubunda en yüksektir ve niceliksel olarak Türkiye’de Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgelere Suriyeli akını, Suriyelilerin yoğun yaşamadığı bölgelerdeki yerlilere kıyasla bu bölgelerdeki yerliler

için, evlilik istikrarsızlığını 0,5 puan artırmaktadır. Ayrıca üç sütun, 40-44 ve üstü yaş arası bireylerin boşanma oranları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 4: Türkiye’de Yaşlara Göre Suriyeli Akımının Kaba Boşanma Hızına Etkileri (2008-2020)

Yaş Grubu	Kadın		Erkek		Toplam	
	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata	Katsayı	Std. Hata
20-24	0,51***	0,13	0,04	0,05	0,21***	0,07
25-29	0,39**	0,15	0,55***	0,14	0,50***	0,12
30-34	0,45***	0,17	0,37**	0,17	0,41***	0,15
35-39	0,18	0,17	0,49***	0,15	0,34**	0,14
40-44	0,04	0,16	0,18	0,17	0,11	0,14
45-49	-0,12	0,12	-0,02	0,15	-0,08	0,11
50-54	-0,16	0,12	-0,03	0,13	-0,09	0,10
55-59	0,06	0,08	-0,01	0,12	0,03	0,07
60+	-0,07	0,03	-0,07	0,05	-0,07	0,04

Not: Farkların-farkı analizlerinde, bağımlı değişken verili yaş grubu için kaba boşanma hızıyken, bütün regresyonlar yıl ve il kukla değişkenlerini de içermektedir. *** $p < 0,01$; ** $p < 0,05$; * $p < 0,1$

5. Tartışma

Çalışmada evlilik ile ilgili sunulan sonuçlar, göçün ABD’de 18-33 yaş arası yerli kadınların ve 20-35 yaş arası erkeklerin evlilik oranlarını artırdığını belgeleyen Carlana ve Tabellini (2018) ile uyumludur. Çalışma sonuçları ile tutarlı olan bir başka araştırma da Angrist (2002)’in ABD’deki göçmen cinsiyet oranlarındaki değişikliklerinin, 20-35 yaşlarındaki ikinci nesil erkekleri ve 18-33 yaşlarındaki kadınların evlenme olasılığını yükselttiğini gösterdiği çalışmadır. Öte yandan, çalışma sonuçları, Farkların Farkı stratejisinden yararlanan Ager ve Hansen’in (2017) bulguları ile tam olarak tutarlı değildir. Ager ve Hansen (2017) göçmenlik kotası sisteminin uygulanmasının, 15-49 yaşları arasındaki birinci ve ikinci nesil göçmen kadınların evlilik olasılığını azalttığını; ancak ABD doğumlu bireylerin evliliğini etkilemediğini göstermişlerdir.

Sığınmacı şoku, çeşitli nedenlerle özellikle evlilikle ilgili çalışmada ortaya koyulan sonuçları tetikleyebilir. Birincisi, sığınmacılar yerli istihdam fırsatları ve ücretleri üzerindeki etkisi nedeniyle, evlenebilir yerlilerin arzını artırabilir (Carlana ve Tabellini, 2018). İkincisi, sığınmacı sayısındaki artış cinsiyet oranlarını değiştirebilir. Bu rekabeti tetikleyebilir ve kıt cinsiyet grupları veya daha az çekici bireyler lehine bir eş arayışının maliyetlerini etkileyebilir (örn. Angrist, 2002; Abramitzky vd., 2011; Lafortune, 2013). Sığınmacıların yerleşim bölgelerindeki payı, Türkiye’nin bazı illerinde arama maliyetini (Cvrcek, 2012) ve dolayısıyla yerel halkın evlilik oranlarını etkileyerek evlilik oranlarını (örn. Rahnu vd., 2020) artırmış olabilir. Son olarak, yerel halk sığınmacıyı kültürel bir tehdit olarak görebilir ve bu nedenle zaman kaybetmeden evlenmeyi tercih edebilirler (Chiswick ve Miller, 2005). Çalışmanın boşanma ile ilgili sonuçları da şaşırtıcı değildir. Türkiye’deki ortalama ilk evlenme yaşı dikkate alınırsa sığınmacı akımının, özellikle genç

yaş gruplarındaki yerli bireylerin evliliklerini ve boşanmalarını daha fazla etkilemesi anlaşılabilir. Zira, 25-34 yaş grubundaki toplam Suriyeli nüfusunun %42'si kadın ve %58'i erkek olduğundan, bu yaş grubundaki cinsiyet fazlalığı partner arama maliyetlerini azaltmış (örn. Brainerd, 2017) veya alternatifleri arttırmış olabilir (örn. Obersneider, 2017). Bu da boşanma oranlarını arttırmış ve yabancı bir partnerle resmi veya gayri-resmi bir şekilde yeniden evlenme veya birlikte yaşama olasılığını kolaylaştırmış olabilir. Ancak, boşanmanın nedenine ilişkin veri eksikliği nedeniyle, yerli erkeklerin mi yoksa kadınların mı, eski eşlerinden ayrılarak yeniden yerli veya yabancı biriyle evlenmek veya bir partnerle birlikte yaşamak için karar verdiği konusunda belirsizlik vardır. Tespit edilen sonuçların başka bir açıklaması ise kadınların gelirin veya istihdam fırsatlarının, sığınmacı şoku nedeniyle erkeklerinkine göre artmış olabileceğidir (Tümen, 2016; Del Carpio ve Wagner, 2015). Bu nedenle, evlilik motivasyonu azalmış olabileceği (Becker, 1974; Shenhav, 2021) için boşanma artmış olabilir.

6. Sonuç

Bu çalışmada ilk önce 2008-2020 yılları arasında Türkiye'deki illerde Suriyeli sayısındaki değişimlerin, Türk halkının evlilikleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Yapılan Farkların Farkı analizleri için TÜİK tarafından yayınlanan il bazında toplam, cinsiyet ve yaşa özel evlilik istatistikleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, 25-29 ve 30-34 yaşlarındaki yerli erkeklerin yanı sıra 20-24, 25-29, 40-44 ve 45-49 yaşlarındaki yerli kadınların evlilik oranları Suriyeli akınından etkilenmiştir. 20-24 yaş arası yerli kadınların ve 25-29 yaş arası yerli erkeklerin, diğer gruplardaki yaşlılarına göre daha fazla etkilendikleri görülmektedir. Ayrıca, 20-24 ve 60 ve üstü yaş gruplarındaki erkeklerin evlenme hızında düşüş olduğu hesaplanmıştır.

Çalışmanın ikinci kısmında aynı yıllar için yine TÜİK verileri kullanılarak, Suriyeli akınının, yerel halkın boşanma oranları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Yapılan Farkların Farkı analizinin sonucunda, Suriyeli akınının Türkiye'de hem erkeklerde hem de kadınlarda 25-29 ve 30-34 yaş grupları arasında; erkeklerde 35-39 ve kadınlarda 20-24 yaş arasındaki bireylerin boşanma oranlarını artırdığı bulunmuştur. Sonuçlara göre, her iki cinsiyet için de genç bireylerin daha fazla etkilendiği görülmektedir.

Bu sonuçlar ışığında, Suriyeli akınının Türkiye'de hem evlilikleri hem de boşanmaları etkilediği görülmektedir. Etki daha çok gençler üzerindedir. Bu alanda daha fazla akademik çalışmaya ihtiyaç olduğu açıktır. Özellikle Suriyeli akınının, evlenme ve boşanma oranlarını neden etkilediğine dair yapılacak nitel araştırmaların da toplumsal faydasının büyük olacağı düşünülmektedir. Çalışmada yalnızca resmi nikah ve resmi ayrılıklar dikkate alınmıştır. Dini nikah², partner ile nikahsız yaşama veya gayri resmi ayrılıklar çalışma dışındadır.

2 Suriyeli kadınların ikinci, üçüncü eş olarak yerli erkeklerle evlendikleri bilinmektedir (Ağcada-Çelik ve Vural, 2018; Kaya, 2017).

Kaynakça

- Abramitzky, R., Delavande, A. ve Vasconcelos, L. (2011). Marrying Up: The Role of Sex Ratio in Assortative Matching. *American Economic Journal: Applied Economics*, 3: 124-157.
- Ager, P. ve Hansen, C. W. (2017). Closing Heaven's Door: Evidence from the 1920s US Immigration Quota Acts (Discussion Paper no. 11/2017). Copenhagen: University of Copenhagen.
- Ağcadağ_Çelik, İ. ve Vural, F. (2018). Suriyeli Mülteci kadınların Kuma Dramı: Kilis İli Örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(14), 341-382.
- Akgündüz, Y. E., van den Berg, M. ve Hassink, W. (2018). The impact of the Syrian Refugee Crisis on Firm Entry and Performance in Turkey. *The World Bank Economic Review*, 32(1), 19-40
- Akgündüz, Y. E. ve Torun, H. (2020). Two and a Half Million Syrian Refugees, Tasks and Capital Intensity. *Journal of Development Economics*, 145, 102470.
- Aksoy, O. ve Billari, F. C. (2018). Political Islam, Marriage, and Fertility: Evidence from a Natural Experiment. *American Journal of Sociology*, 123(5): 1296-1340.
- Aksu, E., Erzan, R. ve Kırdar, M. G. (2018). The Impact of Mass Migration of Syrians on the Turkish Labor Market. Erişim Adresi: <https://ftp.iza.org/dp12050.pdf>
- Alm, J., Lai, W., Li, X. (2019). 'Sweet Parting'? Housing Market Regulations and Strategic Divorce in China (Working Paper 2119). New Orleans: Tulane University.
- Alola, A. A., Arikewuyo, A. O., Akadiri, S. S. ve Alola, M. I. (2020). The Role of Income and Gender Unemployment in Divorce Rate Among the OECD Countries. *Journal of Labor and Society*, 23: 75-86.
- Altındağ, O. ve Kaushal, N. (2021). Do Refugees Impact Voting Behavior in the Host Country? Evidence from Syrian Refugee Inflows to Turkey. *Public Choice*, 186, 149-178.
- Angrist, J. (2002). How Do Sex Ratios Affect Marriage and Labor Markets? Evidence from America's Second Generation. *The Quarterly Journal of Economics*, 117(3): 997-1038.
- Ariuzumi, H., Hu, Y. ve Schirle, T. (2015). Stand Together or Alone? Family Structure and the Business Cycle in Canada. *Review of Economics of the Household*, 13(1): 135-161.
- Aysan, M. F. (2014). Türkiye'nin Demografik Dönüşümü ve Yeni Meydan Okumalar. L. Sunar (Ed.), *Türkiye'de Toplumsal Değişim içinde* (ss. 67-87). İstanbul: Nobel Yayınevi.
- Baghestani, H. ve Malcolm, M. (2014). Marriage, Divorce and Economic Activity in the US: 1960– 2008. *Applied Economics Letters*, 21(8): 528-532.
- Balkan, B., Tok, E., Torun, H. ve Tumen, S. (2018). Immigration, Housing Rents, and Residential Segregation: Evidence from Syrian Refugees in Turkey. IZA Discussion Papers 11611. Institute for the Study of Labor (IZA). Erişim adresi: <https://ideas.repec.org/p/iza/izadps/dp11611.html>.
- Balkan, B. ve Tumen, S. (2016). Immigration and Prices: Quasi-Experimental Evidence from Syrian Refugees in Türkiye. *Journal of Population Economics*, 29: 657-686.
- Basu, S. (2017). Intermarriage and the Labour-Force Participation of Immigrants: Differences by Gender. *Applied Economics Letters*, 24(21): 1597-1604.
- Becker, G. (1993[1981]). *A Treatise on the Family*. Cambridge: Harvard University Press.
- Becker, G. S. (1973). A Theory of Marriage: Part I. *Journal of Political Economy*, 81(4): 813-846.
- Becker, G.S. (1974). A Theory of Marriage: Part II. *Journal of Political Economy*, 82(2): 11-26.
- Becker, G. S., Landes, E. M. ve Michael, R. T. (1977). An Economic Analysis of Marital Instability. *Journal of Political Economy*, 85(6): 1141-1187.
- Becker, S. O. ve Ferrara, A. (2019). Consequences of Forced Migration: A Survey of Recent Findings. *Labour Economics*, 59: 1-16.

- Begen, N., Mercan, M. ve Barlin, H. (2023). Immigration, job vacancies, and Beveridge Curve: Evidence from Syrian refugees in Türkiye. *The Economic and Labour Relations Review*, 1-20. doi:10.1017/elr.2023.4
- Beller, A. H. (1993). The Division of Labor by Gender. *Rationality and Society*, 5: 398-407.
- Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü (2020). Divorce Statistics. Erişim Adresi: https://unstats.un.org/unsd/demographic-social/products/dyb/dyb_2020/
- Brainerd, E. (2017). The Lasting Effect of Sex Ratio Imbalance on Marriage and Family: Evidence from World War II in Russia. *Review of Economics and Statistics*, 99(2): 229-242.
- Burgess, S., Propper, C. ve Aassve, A. (2003). The Role of Income in Marriage and Divorce Transitions Among Young Americans. *Journal of Population Economics*, 16(3): 455-475.
- Caarls, K. ve Valk, H. A. G. (2018). Regional Diffusion of Divorce in Türkiye. *European Journal of Population*, 34(4): 609-636
- Carlana, M. ve Tabellini, M. (2018). Happily Ever After: Immigration, Natives' Marriage, and Fertility. Erişim Adresi: <https://docs.iza.org/dp11467.pdf>
- Cengiz, D. ve Tekgüç, H. (2021). Is It Merely a Labor Supply Shock? Impacts of Syrian Migrants on Local Economies in Turkey. *ILR Review*, 001.979.3920978365
- Ceritoglu, E., Yunculer, H. B. G., Torun, H. ve Tumen, S. (2017). The Impact of Syrian Refugees on Natives' Labor Market Outcomes in Türkiye: Evidence from a Quasi-Experimental Design. *IZA Journal of Labor Policy*, 6(5).
- Chiswick, B. R., Miller, P. W. (2005). Linguistic Distance: A Quantitative Measure of the Distance Between English and Other Languages. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 26(1): 1-11.
- Cigno, A. (1991). *Economics of the Family*. Oxford: Oxford University Press.
- Cvrcek, T. (2012). America's Settling Down: How Better Jobs and falling Immigration Led to a Rise in Marriage, 1880-1930. *Explorations in Economic History*, 49: 335-351.
- Dayioglu, M. ve Baslevant, C. (2006). Female Employment, Earnings Inequality And Household Well-Being: The Case of Urban Türkiye. Erişim Adresi: <https://ideas.repec.org/p/ekd/002841/284100005.html>
- Del Carpio, X. V. ve Wagner, M. (2015). The Impact of Syrians Refugees on the Turkish Labor Market (Policy Research Working Paper 7402). Erişim Adresi: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/22659/The0impact0of00Turkish0labor0market.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Duygan-Bump, B. ve Guner, N. (2006). Income and Consumption Inequality in Türkiye: What Role Does Education Play. S. Altug ve A. Filiztekin (Ed.), *The Turkish Economy: The Real Economy, Corporate Governance and reform and Stabilization Policy içinde* (ss. 63-91). Oxfordshire: Routledge.
- Eggebeen, D. ve Dew, J. (2009). The Role of Religion in Adolescence for Family Formation in Young Adulthood. *Journal of Marriage and Family*, 71(1): 108-121.
- Eliason, M. (2012). Lost Jobs, Broken Marriages. *Journal of Population Economics*, 25(4): 1365-1397.
- Eurostat (2020). Divorce Statistics. Erişim Adresi: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Marriage_and_divorce_statistics
- Fisunoğlu, A., & Sert, D. Ş. (2019). Refugees and Elections: The Effects of Syrians on Voting Behavior in Turkey. *International Migration*, 57(2), 298-312.
- Freiden, A. (1974). The United States Marriage Market. *Journal of Political Economy*, 82(2): 34-53.
- Ganguli, I., Hausmann, R. ve Viarengo, M., (2014). Marriage, Education and Assortative Mating in Latin America. *Applied Economics Letters*, 21(12): 806-811.
- Gautier, P. A., Svarer, M. ve Teulings, C. N. (2010). Marriage and the City: Search Frictions and Sorting of Singles. *Journal of Urban Economics*, 67(2): 206-218.

- Gelissen, J. (2003). Cross-National Differences in Public Consent to Divorce: Effects of Cultural, Structural and Compositional Factors. W. Arts, L. C. J. M. Halman ve J. A. P. Hagenaars (Ed.), *The Cultural Diversity of European Unity. Findings, Explanations and Reflections from the European Values Study* içinde (ss. 339-370). Leiden: Brill.
- González-Val, R. ve Marcén, M. (2017). Divorce and the Business Cycle: A Cross-Country Analysis. *Review of Economics of the Household*, 15(3): 879-904.
- Grossbard, S. (1993). *On the Economics of Marriage-A Theory of Marriage, Labor and Divorce*. San Diego: Springer Publishing.
- Gurrentz, B. T. (2017). Religious Dynamics and Marital Dissolution: A Latent Class Approach. *Marriage & Family Review*, 53(2): 185-205.
- Hedström, P., Bearman, P. ve Bearman, P. S. (2009). *The Oxford Handbook of Analytical Sociology*. Oxford: Oxford University Press.
- Hill, M. J. (2015). Love in the Time of the Depression: The Effect of Economic Conditions on Marriage in the Great Depression. Barcelona: Pompeu Fabra Univeristy.
- Hughes, M. (2013). The Bride and the Dowry: Israel, Jordan and the Palestinians in the Aftermath of the June 1967 War. *The Middle East Journal*, 67(1), 139-140.
- IOM. (2022). World Migration Report 2022. <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/> (Erişim 2 Ocak 2023).
- Ippoliti, R. (2018). Human mating theory, migration, and marital dissolution. *Archives of Sexual Behavior*, 47(3), 747-755.
- Kalmijn, M. ve Poortman, A. R. (2006). His or Her Divorce? The Gendered Nature of Divorce and its Determinants. *European Sociological Review*, 22(2): 201-214.
- Kalmijn, M. ve Scherpenzeel, A. (2009). Traditionele Jongeren en Onafhankelijke Ouderen. *Demos: Bulletin over Bevolking en Samenleving*, 25: 1-4.
- Kavas, S. ve Gündüz-Hoşgör, A. (2011). "It Is Not a Big Deal, I Can Do It, Too": Influence of Parental Divorce on Professional Women's Marital Experience in Türkiye. *Journal of Divorce & Remarriage*, 52(8): 565-585
- Kaya, M. (2017). Türkiye'deki Suriyeliler: İç İç Geçişler ve Karşılaşmalar. Hiperlink.
- Kayaoglu, A. (2022). Do Refugees Cause Crime?. *World Development*, 154, 105858.
- Klein, T. (1995). Heiratsmarkt und 'Marriage Squeeze'. *Familie im Brennpunkt von Wissenschaft und Forschung*: 357-368.
- Lafortune, J. (2013). Making Yourself Attractive: Pre-Marital Investments and the Returns to Education in the Marriage Market. *American Economic Journal: Applied Economics*, 5(2): 151-178.
- Lewis, R. A., Spanier, G. B. (1979). Theorizing About the Quality and Stability of Marriage. *Contemporary Theories about the Family: Research-Based Theories*. W. Burr, R. Hill, F. I. Nye, ve I. Reiss (Ed.), *Contemporary Theories About the Family* içinde (ss. 268-294). New York: Free Press.
- Maffioli, D., Paterno, A., Gabrielli, G. (2014). International Married and Unmarried Unions in Italy: Criteria of Mate Selection. *International Migration*, 52(3): 160-176.
- McKinnish, T. G. (2004). Occupation, Sex-Integration, and Divorce. *American Economic Review*, 94(2): 322-325.
- McKinnish, T. G. (2007). Sexually Integrated Workplaces and Divorce Another Form of On-the-Job Search. *Journal of Human Resources*, 42(2): 331-352.
- Mercan, M. A. (2012). Marriage Premium in Türkiye. *Istanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21: 329-336.

- Mercan, M. A. (2019). Assortative Mating and Women's Working-Hours Decisions in Türkiye. *İstanbul University Journal of Sociology*, 39(2), 411-423.
- Mullins, L. C., Brackett, K. P., Bogie, D. W. ve Pruett, D. (2006). The Impact of Concentrations of Religious Denominational Affiliations on the Rate of Currently Divorced in Counties in the United States. *Journal of Family Issues*, 35(27): 976-1000.
- Neyt, B., Vandenbulcke, S. ve Baert, S. (2019). Are Men Intimidated by Highly Educated Women? Undercover on Tinder. *Economics of Education Review*, 73.
- Obersneider, M., Janssen, J. C., & Wagner, M. (2019). Regional sex ratio and the dissolution of relationships in Germany. *European Journal of Population*, 35(4), 825-849.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2022) Evlilik ve Boşanma Oranları. Erişim Adresi: https://www.oecd.org/els/family/SF_3_1_Marriage_and_divorce_rates.pdf
- Pollak, R. A. (2019). How Bargaining in Marriage Drives Marriage Market Equilibrium. *Journal of Labor Economics*, 37: 297-321.
- Poortman, A. R. ve Kalmijn, M. (2002). Women's Labour Market Position and Divorce in the Netherlands: Evaluating Economic Interpretations of the Work Effect. *European Journal of Population/Revue Europeenne de Demographie*, 18: 175-202.
- Rahnu, L., Puur, A., Kleinepier, T. ve Tammaru, T. (2020). The Role of Neighbourhood and Workplace Ethnic Contexts in the Formation of Inter-ethnic Partnerships: A Native Majority Perspective. *European Journal of Population*, 36: 247-276.
- Ruiz, I., ve Vargas-Silva, C. (2013) The Economics of Forced Migration. *The Journal of Development Studies*. 49:6, 772-784.
- Serret, J. ve Vitali, A. (2015). Understanding Inter-marriage from the Native's Perspective: Spain and Italy Compared of the Population Days. Erişim Adresi: <https://paa2014.princeton.edu/papers/142012>
- Shenhav, N. A. (2021). Lowering standards to wed? Spouse quality, marriage, and labor market responses to the gender wage gap. *Review of Economics and Statistics*, 103(2), 265-279.
- South, S. J. ve Lloyd, K. M. (1995). Spousal Alternatives and Marital Dissolution. *American Sociological Review*, 60(1): 21-35.
- South, S. J., Trent, K. ve Shen, Y. (2001). Changing Partners: Toward a Macrostructural-Opportunity Theory of Marital Dissolution. *Journal of Marriage and Family*, 63: 743-754.
- Su, C. W., Khan, K., Hao, L. N., Tao, R. ve Peculea, A. D. (2020). Do House Prices Squeeze Marriages in China? *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 33: 1419-1440.
- Svarer, M. (2007). Working Late Do Workplace Sex Ratios Affect Partnership Formation and Dissolution? *Journal of Human Resources*, 42(3): 582-595.
- Tavakol, Z., Nikbakht Nasrabadi, A., Behboodi Moghadam, Z., Salehiniya, H. ve Rezaei, E. (2017). A Review of the Factors Associated with Marital Satisfaction. *Galen Medical Journal*, 6(3): 197-207.
- Tumen, S. (2016). The Economic Impact of Syrian Refugees on Host Countries: Quasi-Experimental Evidence from Türkiye. *American Economic Review*, 106(5): 456-460.
- Tumen, S. (2018). The Impact of Low-skill Refugees on Youth Education. Tumen, Semih, The Impact of Low-Skill Refugees on Youth Education. IZA Discussion Paper No. 11869, Erişim: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3273708>
- Tumen, S. (2019). Refugees and 'Native Flight' from Public to Private Schools. *Economics Letters*, 181, 154-159.
- Tumen, S. (2021). The Effect of Eefugees on Native Adolescents' Test Scores: Quasi-experimental Evidence from PISA. *Journal of Development Economics*, 150, 102633.

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2020). Housing and Construction Statistics. Book Housing and Construction Statistics içinde. Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2019. Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Boşanma-İstatistikleri-2019-33708>
- Udry, J. R. (1981). Marital Alternatives and Marital Disruption. *Journal of Marriage and the Family*, 43(3): 889-897.
- Uecker, J. E. ve Hill, J. P. (2014). Religious Schools, Home Schools, and the Timing of First Marriage and First Birth. *Review of Religious Research*, 56(2): 189-218.
- UNHCR. (2021). Güncel Faaliyetler Mayıs 2021. Erişim Adresi : <https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2021/07/UNHCR-Türkiye-Operational-Update-May-2021TR-F.pdf>
- Van de Kaa, D. J. (1987). Europe's Second Demographic Transition. *Population Bulletin*, 42(1): 1-59.
- Verme, P. ve Schuettler, K. (2021). The Impact of Forced Displacement on Host Communities: A Review of the Empirical Literature in Economics. *Journal of Development Economics*, 150, 102606.
- Vignoli, D. ve Ferro, I. (2009). Rising Marital Disruption in Italy and Its Correlates. *Demographic Research*, 20(4): 11-36.
- Vignoli, D., Pirani, E. ve Venturini, A. (2017). Female Migration and Native Marital Stability: Insights from Italy. *Journal of Family and Economic Issues*, 38, 118-128.
- Wang, H. ve Amato, P. R. (2000). Predictors of Divorce Adjustment: Stressors, Resources, and Definitions. *Journal of Marriage and Family*, 62(2): 655-668.
- White, L. K. ve Booth, A. (1991). Divorce Over the Life Course: The Role of Marital Happiness. *Journal of Family Issues*, 12(1): 5-21.
- Wilson, W. J. (1987). *The Truly Disadvantaged: The Inner City, the Underclass, and Public Policy*. Chicago: University of Chicago Press.
- Wilson, W. J. (1996). *When Work Disappears: The World of the New Urban Poor*. New York: Vintage Books.
- Wrenn, D. H., Yi, J. ve Zhang, B. (2019). House Prices and Marriage Entry in China. *Regional Science and Urban Economics*, 74: 118-130.
- Xu, X., Hudspeth, C. D. ve Bartkowski, J. P. (2005). The Timing of First Marriage: Are There Religious Variations? *Journal of Family Issues*, 26(5): 584-618.
- Yucel, D. (2016). Together, Forever? Correlates of Marital Well-Being. *Social Indicators Research*, 125(1): 257-269.

THE IMPACT OF INFLUX OF SYRIANS ON MARRIAGE AND DIVORCE IN TÜRKİYE

Murat Anıl MERCAN*
Ali Fehim CEBECİ**
Hasan Ağan KARADUMAN***
Hande BARLIN****
Nazire BEĞEN*****

After the Syrian Civil War that began in 2011, Türkiye was heavily exposed to an influx of Syrians. Numerous studies in the literature have examined the effects of the Syrian immigration shocks on the host countries. These studies typically focused on the economic consequences of immigration. However, quantitative studies on the effects on the society is scarce. In this respect, the goal of this study is to examine the effects of the influx of Syrians to Türkiye on marriage and divorce rates in Türkiye.

In this context, the effects of the Syrian influx on the marriages and divorces of the Turkish people were analyzed using the changes in the Syrian population in various Turkish provinces between 2008 and 2020. Difference-in-differences (DiD) methodology, a frequently employed methodology in the literature for ascertaining causal relationships, was employed.

Within this DiD methodology, the provinces that were not heavily affected by the Syrian influx (control group) and those that were heavily affected by the Syrian influx (treatment group) were first determined. To make this distinction, those provinces with a Syrian population of %2 or more were selected as the treatment group, and the neighboring provinces with a Syrian population proportion

* Prof. Dr. Yıldız Technical University, Department of Economics, İstanbul, E-mail: mamercan@yildiz.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2471-0616

** Ass. Prof. İstanbul Commercial University, Department of Economics, İstanbul, E-mail: afcebeci@ticaret.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9765-8383.

*** Ass. Prof. Yıldız Technical University, Department of Economics, İstanbul, E-mail: hagan@yildiz.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3629-3047.

**** Ass. Prof. Gebze Technical University, Department of Economics, Kocaeli, E-mail: hbarlin@gtu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7699-2382.

***** Res. Ass. Gebze Technical University, Department of Economics, Kocaeli, E-mail: nazirebegen@gtu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1152-0584.

that is less than 2% of were selected as the control group. The analysis was based on comparing marriage and divorce data for the treatment group provinces and control group provinces for the pre-2012 period and the post-2012 period using the DiD methodology. Although 2012 was chosen as the breakdown year in line with the literature, the analyzes were repeated for 2013 and 2014 as breakdown year. The results were similar. Age-specific, province-level data for the years 2008-2020 provided by the Turkish Statistical Institute (TUIK) were used to accurately measure the relationship between the Syrian influx and the marriages of natives in Türkiye.

Since TUIK only provides data on the total number of marriages, crude marriage rates were calculated for each province first. Then gender-specific crude marriage rates and age-specific crude marriage rates were used as dependent variables. To measure the impact of the Syrian influx on the divorce rates in Türkiye, the total provincial-level divorce statistics published by TUIK between 2008 and 2020 were used. As with marriage data, since TUIK only provides data on the total number of divorces, crude divorce rates were calculated first. The Organisation for Economic Co-operation and Development's (OECD) definition of crude divorce rate (number of divorces per 1000 people in a year) was employed to calculate the crude divorce rates. The data included the incidence of divorce rather than the prevalence within the provinces as it is more advantageous for calculating more accurate results.

Based on the results of this study, the influx of Syrians statistically significantly increased the marriage rates among native women aged 20-24, 25-29, 40-44 and 45-49. The influx of Syrians statistically significantly increased the marriage rates for the 25-29 – and 30–34-year-old native men. The magnitude of the coefficient was highest in the 25-29 age group among men and the 20-24 age among women. The coefficient for women aged 20-24, shows that the influx of Syrians increased the marriage rate by 10.28 points in the treatment group provinces compared to the control group provinces. The coefficient for men further shows that the marriage rate for men aged 25-29 increased by 8.34 points in the treatment group provinces compared to the rate in the control group provinces. Furthermore, while marriage rates of 20-24 aged women increased, marriage rate of men in the same age group decreased as well as for those men aged 60 and older.

For the divorce rates, the results suggest that the crude divorce rate was positively associated with the influx of Syrians in all the statistically significant instances. Results for the divorce rate for 20-24, 25-29 and 30-34 aged women were statistically significantly positive, implying that the divorce rate rose with the influx of Syrians. The coefficient for native women was greatest for women aged 20-24, and its magnitude shows that the influx of Syrians increased the divorce rate by 0.51 points in the treatment group provinces when compared to the control group provinces. The results further show that, divorce rate is statistically and significantly higher in the treatment provinces for men aged 25-29, 30-34 and 35-39. The impact is highest for 25-29 age men.